

Miten elää kristittyinä kristinuskon vastaisena aikana? Rod Dreherin uutuusteoksen tarkastelua

Suomen teologinen instituutti 8.2.2021
Vesa Ollilainen

Johdanto

Johdanto: henkilö Rod Dreher

Rod (Raymond Oliver) Dreher on yhdysvaltalainen toimittaja, kolumnisti ja ahkera blogisti (www.theamericanconservative.com). Dreher oli alkujaan metodisti, mutta hän kääntyi katoliseksi 1993. 2005 kääntyi / siirtyi ortodoksiksi petyttyään kirkon tapaan käsitellä pedofiiliskandaaleja. Dreher on kirjoittanut lukuisia kirjoja. Tässä käsittelen kahta viimeisintä: The Benedict Option ja Live Not By Lies. Dreher on syntynyt 14. helmikuuta 1967. Vaimo Julie Harris, kolmen lapsen isä. He asuvat Louisianan osavaltiossa. Dreheriä voisi luonnehtia suorapuheiseksi kristityksi ja arvokonservatiiviksi, joka ei kaihda ruoskia sekä liberaaleja että konservatiiveja, erityisesti niiden eliittejä. Hän on herättänyt voimakkaita mielipiteitä, mikä käy ilmi miestä käsittelevästä vihamielisestä wikipedia-artikkelista.

The Benedict Option

Kirja ilmestyi 2017. Käännettiin pian espanjaksi, ranskaksi, italiaksi, saksaksi, tsekiksi. Kirja noteerattiin laajalti sekulaarissa ja uskonnollisessa lehdistössä. Se sai aikaan kiivasta keskustelua. Yhden myönteisen arvostelijan mukaan kyseessä oli ”vuosikymmenen eniten keskusteltu ja tärkein uskonnollinen kirja”. Erään kriitikon mielestä taas kirja oli hengellistä aikuisviihdettä” ja katkeraa inhoa”.¹ Kirja herätti vilkasta keskustelua ns. evankelikaalien keskuudessa.

Kirjan perusteeksi on, että kristinuskon valta-aika on ohi. Turvaa selustasi, kun vielä voit, rakentamalla elinkelpoisia yhteisöjä. Dreherin mukaan kirkon syvimpänä ongelmana ei ole ulkopuolelta tulevat vaikeudet, joita jälki- ja antikristillinen aika väistämättä tuottaa. Syvin ongelma, on että kristityt ovat jo niin suurissa määrin mukautuneet nykyajan arvoihin. Onko meistä enää pelastamaan kirkkoa jälkipolville?

Dreherin ratkaisu myllerrykseen on ”Benedictuksen vaihtoehto”. Länsi-Rooman kukistuessa 400-luvun toisella puoliskolla Benedictus perusti luostareita suojaksi yhteiskunnallista mullistusta ja moraalin rappeutumista vastaan. Luostarilaitoksesta muodostui majakka pimeässä ajassa. Benedictuksen kirjoittaman säännösten avulla Dreher laatii koko elämän kattavat toimintaohjeet, jotka tähtäävät ruohonjuuritason vaikuttamiseen. Kyseessä on strateginen vetäytyminen siinä tarkoituksessa, että turvataan kristinuskon säilyminen pimeässä postmodernissa ajassa, joka vyöryy yllemme.

Live Not By Lies

Kirja ilmestyi syksyllä 2020. Se on toisaalta jatkoa BO:lle, toisaalta kysymyksen esittävä kirja, johon BO: antoi vastauksen.

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Rod_Dreher . Viitattu 1.2.2021.

Kirjan nimi perustuu samannimiseen esseeseen (julkaistu suomeksi kokoomateoksessa *Kirjeitä Neuvostoliiton johtajille ja muita kirjoituksia*), jonka laati venäläinen kirjailija Aleksandr Solženitsyn. Neuvostokommunismiin merkittävimpiin arvostelijoihin lukeutunut dissidentti kutsui torjumaan totalitarismia kieltäytymällä alistumasta sen valheille. Dreherin pääväite on, että kommunismin kaltainen totalitarismi tekee tuloaan Yhdysvalloissa. Sen huomasivat ensiksi ne, jotka selvisivät kommunismin kurituksesta. Samoilta ihmisiltä opimme, miten nouseva peto kukistetaan. Tämä totalitarismi nousee poliittisesta vihervasemmistosta. Oikeistolla on oma ääriongelmansa, mutta se ei ole läheskään yhtä suuri uhka kuin punavihreä. Kyseinen ideologia on vallannut yhteiskunnan keskeiset instituutiot kuten yliopistot, suuryritykset ja valtamedian. Äärioikeistolla ei ole sellaista positiota.

Esimerkkejä viime ajoilta

Dreherin kirjan kontekstia voi tarkastella viimeisten kuukausien tapahtumien valossa.

- Yhdysvaltain viranomaiset Centers for Disease Control antoi suosituksia rokotusten jakamisesta. Koska rodulliset ja etniset vähemmistöt ovat aliedustettuja ikäryhmässä 65 vuotta ja siitä ylöspäin, tulisi rokotuksissa priorisoida välttämättömiä työtä tekevät. Toisin sanoen 75-vuotiasta valkoista ei tule rokottaa, 25-vuotias tummaihoisen tulee rokottaa.²
- Norjassa julkisen sektorin koulut eivät ota vastaan harjoittelijoita opettajakorkeakoulu NLA:sta. NLA on norjalaisten luterilaisten herätyskristittyjen ylläpitämä yksityinen oppilaitos, joka pitää kiinni muun muassa klassisesta kristillisestä avioliittoetiikasta. NLA on ilmeisesti vähemmistöjä syrjivä instituutio, jonka pitäisi avautua dialogille.³
- Twitterissä on esteittä pyörinyt espanjankielinen risuaita ”Polttakaa papit” (#fuegoalclero). Ilmeisesti taustana on Espanjan vasemmistohallinnon liike alistaa yksityiset oppilaitokset, mukaan lukien katoliset, tarkoituksenaan yhdenmukaistaa arvomaailma.⁴
- Tammikuussa tapahtunut Trumpin kannattajien rynnäköinti kongressitaloon on poikanut monenlaista jälkimaininkia: demokraatteja suosivat mediat – eli toimittajat – ovat vaatineet puolikonservatiivisen Fox-uutiskanavan ja muiden vastaavien alasajoa sekä ylistäneet sananvapauden rajoittamista,⁵ Harvardin opiskelijat vaativat Trumpin liittolaisten tutkintojen mitätöintiä,⁶ Facebookin entinen toimitusjohtajat rohkaisi sosiaalista mediaa sensuroimaan konservatiivista ”disinformaatio”.⁷ Sanallisen uhoamisen lisäksi toimintaa on riittänyt: Trump on suljettu pois useimmista sosiaalisen median alustoista kokonaan ja lopullisesti, hänen kannattajiensa suosima Parler on käytännössä heitetty ulos netistä. Lisäksi yksittäiset henkilöt ja järjestöt joutuvat sensuurin kohteeksi. Twitter jäädytti Catholic World Report -lehden tilin tämän julkaistuaan uutisen, jossa kerrottiin, että USA:n presidentti Biden nimesi hallintoonsa ”biologisen miehen joka identifioituu

² <https://www.persuasion.community/p/why-im-losing-trust-in-the-institutions>.

³ Ks. keskustelua esim. <https://www.verdidebatt.no/innlegg/11755651-diskriminering-av-nla-studenter-et-godt-ogsunt-debattklima-redaktor-kruse>; <https://www.vl.no/meninger/verdidebatt/2021/01/31/kjaere-reaktorer-i-oslo-skolen-takk/>;

[https://www.facebook.com/espen.ottosen/posts/10158942031551411?_cft__\[0\]=AZWIJM41KikM5ZuUWshdPUDa-saG3j3aUoy88NmPyhohJkK5yVxmKIWsxuMS95G3nA1yEmJVUGwDBUBR_OTJzdGcUNh-FA-io3_riQY8NvgLEPeeTDAjnGI9NRjD8fuVbVEMcqty0csCmNpQdg1YqI29&_tn_=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/espen.ottosen/posts/10158942031551411?_cft__[0]=AZWIJM41KikM5ZuUWshdPUDa-saG3j3aUoy88NmPyhohJkK5yVxmKIWsxuMS95G3nA1yEmJVUGwDBUBR_OTJzdGcUNh-FA-io3_riQY8NvgLEPeeTDAjnGI9NRjD8fuVbVEMcqty0csCmNpQdg1YqI29&_tn_=%2CO%2CP-R).

⁴ <https://www.theamericanconservative.com/dreher/spanish-left-burn-the-priest-fuego-al-clero/>.

⁵ <https://www.nationalreview.com/2021/01/the-absurd-calls-to-shut-down-fox-news/>.

⁶ <https://www.suomenuutiset.fi/harvard-opiskelijoiden-vetoomus-tutkinnot-mitatoitava-yliopistosta-valmistuneilta-trumpin-liittolaisilta/>

⁷ <https://www.dailywire.com/news/the-oann-and-newsmax-problem-former-facebook-official-compares-conservative-disinformation-to-isis-calls-for-censorship>.

transsukupuolisena naisena”.⁸ Samoin kävi järjestölle Focus on the Family (sen lehdelle The Daily Citizen) ja vielä samasta aiheesta.⁹ Vaalivilppiväitteet näyttäisivät nekin johtavan tilin jäädyttämiseen.¹⁰ Myös työntekijöitä on sanottu irti, kun he ovat ilmaisseet ”poikkeavia” mielipiteitä tai / ja ”poikkeavilla” alustoilla.¹¹

- Yleensäkin näyttäisi olevan kehitteillä trendi luetteloita yksityishenkilöitä, jotta heitä voisi rankaista sosiaalisen median välityksellä siitä, että he ovat työskennelleet Trumpin hallinnossa, tukeneet Trumpia taloudellisesti tai työskentelevät / tukevat taloudellisesti järjestöjä, jotka leimataan viharyhmiksi. Viharyhmäksi sinut luokitellaan, jos puolustat avioliittoa miehen ja naisen välisenä tai kritisoit aborttia.¹²
- Tähän voisi lisätä muitakin ilmiöitä. Kesällä Yhdysvaltoja ravisuttivat laajat ja väkivaltaiset mellakat: ihmisiä surmattiin, liittovaltion rakennuksiin rynnäköitiin, kauppoja ryöstettiin, rakennuksia poltettiin. Kuten uutisia seuraava huomasi, mellakointia tuli ymmärtää, että kyseessä oli pääasiassa rauhanomaiset mielenosoitukset, että joskus väkivalta on oikein eikä edes väkivaltaa, ja että vika oli silloisen presidentin. Tammikuussa yhden ryhmän rynnäköinti oli ehdottoman tuomittavaa, väkivalta väärin, rynnäköinti uhka demokratialle. Tämä on ehkä tuorein esimerkki sivusta katsoen totaalista epäjohtamuksesta ja räikeästä tekopyhydestä.’

Suomessakin on tapahtunut yhtä ja toista:

- Viimeisimpänä on pastori Kari Kuulan kirjoitus tuotantoeläimistä. Se aiheutti somekohun ja tunneryöpsähdystä, jonka seurauksena kirjoitus vedettiin pois.
- Tampereen yliopiston opiskelija joutui vaikeuksiin kyseenalaistettuaan opettajan väitteen, että miehellä voi olla kuukautiset.
- Muistatteko vielä Kansallisteatterin sotkun? Tai suomalaisten yritysten tuotenimivaihdokset (Geisha, Pingviini)

Miten kaikki tällaiset tapahtumat voitaisiin ymmärtää? Siihen Dreherin kirja antaa aineksia.

Käsite totalitarismi

Totalitarismilla tarkoitetaan sitä, että vallassa oleva henkilö ja hänen puolueensa kontrolloivat jokaisen ihmisen koko elämää. Vanhat traditiot ja poliittiset instituutiota korvataan omilla, ne kaikki palvelevat totalitaarisen valtion päämääriä. Totalitarismi haluaa kontrolloida massoja eikä vain toisinajatteliijoita, yksityisen sfäärin eikä vain julkista elämää (kuten diktaattori, despootti tms.).

Askeleet totalitarismiin johtava ideologia

⁸ <https://www.catholicworldreport.com/2021/01/28/twitter-freezes-cwrs-account-over-news-story-on-transgendered-dr-rachel-levine/>.

⁹ <https://iimdaly.focusonthefamily.com/twitter-censors-focus-on-the-familys-the-daily-citizen/>

¹⁰ https://www.huffpost.com/entry/mike-lindell-my-pillow-company-twitter-ban_n_6018acdbc5b63b0fb283ab6d?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly9kdWNrZHVja2dvLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANeSMfXg7fEWrwEDC51otQwoWbqgsZdM1f_0qi_TEl4xANdpScM5DgJOnY5V9BaA9BE8gjOp_zTUCLTCZoEpU1idBo0oAWgXi1zP-CAD9ZmPBZuou-1BmXJ0zhaXs0BPBdI2ZNxJxWGqtE9kWhxZbjv6UVIGH604FsqILatszBGT

¹¹ <https://www.powerlineblog.com/archives/2021/01/can-you-be-fired-for-being-conservative.php>.

¹² <https://thefederalist.com/2021/02/04/splcs-partisan-hate-group-label-for-judeo-christian-organizations-threatens-to-scare-donors-away/>.

Dreherin kirja käsittelee ilmiöitä, joita olen eritellyt kirjassani Kesytetty – evankeliumi jälkikristillisessä ajassa.

- Ideologian lähtökohta on valistuksen kehitysusko, **sekularisoitu** versio kristillisestä eskatologiasta. Alkusysäyksenä on Jumalan kesyttäminen.
- Jumalan yläpuolelle asetetaan ihminen. Korkein hyvä on yksilön radikaali autonomia itsensä toteuttamiseen (**individualismi**).
- Ihmisellä ei ole perimmäistä päämäärää ja tarkoitusta. Hän määrittelee sen itse (**nihilismi**).
- Koska yksilöitä on monia ja käsityksiä onnesta ja vapaudesta tai totuudesta ja tarkoituksesta on monia, tulee niitä pitää yhtä hyvinä. Kyseessä on **relativistinen** pohjavire.
- Jumalan tultua kesytetyksi palvelemaan ihmisen tarkoituksia ja totuuden kadotessa elämän tarkoitus määrittyy kokemuksen ja mielihyvän kautta. Olemme **hedonistisessa** kulttuurissa.
- Tämä ihminen luo maan päälle paratiisiin, jota tavoittelemme askel askeleelta. Edessä on uusi uljas ihminen ja uusi uljas maailma, mutta sen tämänpuoleinen, ihmisten aikaansaataavissa (*vain* me voimme sen tehdä ja me *voimme* sen tehdä). Siksi vanha on auttamattomasti vanhentunutta ja hylättävää. On katkottava kahleet, murrettava häntä sitovat instituutiot. Sellaisia ovat kirkko ja historiallinen kristinusko, kristillinen moraalii ja etiikka, perhe, sukupuoliroolit ja nyt myös biologiset rajoitteet (esimerkiksi se, että kromosomitasolla on vain kaksi sukupuolta). **Kehitysmyytti** ohjaa meitä.
- Tuo vanhentunut on ihmistä rajoittavaa, siis sortavaa. Ja historiassa se on saanut aikaan paha. Siksi vanhat valtarakennelmat on purettava, syrjityt nostettava keskukseen. Purkaminen kohdistuu henkilöihin, fyysisiin rakennuksiin sekä aatteisiin, uskontoihin ja kieleen. Tämä on **kyynisyyttä** tai postmodernismia.
- Kaiken tämän toteuttamisessa meitä palvelee **teknologia**.

Miten sitten tapahtuu käänne totalitarismiin?

Totalitarismin nousua edesauttavat muutokset

Kirjan ensimmäisessä osassa käsitellään aluksi totalitarismin syntyä ja vedetään yhtäläisyyksiä tähän päivään. Siinä tukeudutaan poliittisen filosofin Hannah Arendtiin (1906-1975) (*Totalitarismin synty*) analyysiin siitä, mitkä tekijät mahdollistivat 1900-luvun totalitaristiset liikkeet eli natsismin ja kommunismin. Hannah Arendt puhuu esitotalitaarisesta vaiheesta tai sen tuntomerkeistä ja käsittelee totalitaristisen yhteiskunnan piirteitä. Käymme seuraavaksi läpi niitä.

Ensimmäiseksi mainitaan ”**individualismi**”: ihminen erotetaan ja eristetään luonnollisista yhteisöistä. Näin syntyy yksinäisten ja johdateltavien yksilöiden massa, joka kaipaa järjestystä, turvaa, yhteisöllisyyttä. Kokemus reunassa olemisesta on suuren massan päivittäinen kokemus. Sellaisia totalitarismi haalii käyttöönsä.

Toiseksi ”**nihilismi**”. Se ilmenee epäluottamuksena ja kapinana instituutioita ja hierarkioita vastaan. Valtapuolueet eivät houkuttele nuoria. Passiivinen enemmistö harkitsee uusia, entisiä radikaalimpia puolueita ja vaihtoehtoja. Eliitti innostuu ihmisluonnon alhaisimmista piirteistä ja pitää niiden suosimista vapautuksena. Se ei kykene tai halua siirtää sivistynyttä järjestystä ja uskoa sen instituutioihin nuoremmalle sukupolvelle. Lisäksi eliitistä on hausempaa seurata vierestä, kuinka marginalisoidut tai syrjityt pakottavat itsensä valtaan ja samalla tuhoavat sivilisaatiota.

Kolmannen aineksen tuo ”**kehitysusko**” ja sen mukainen aate. Kansansuosio saadaan ja eliitin tuki varmistetaan lupaamalla suurisanaisesti ja valloittavasti parempi maailma utopistisella näyllä, eräänlaisella paratiisilla maan päällä. Tämän suuri edistys kuvataan väistämättömänä, välttämättömänä, ja sen viholliset sellaisina, jotka tavalla tai toisella raivataan tieltä.

Olemme tilanteessa, jossa maallistuneen arvoliberaalin länsimaalaisen käsitystä maailmasta ujutetaan yhä voimakkaammin kaikkialle. Se juuri ohjaa totalitarismiin, tuottaa syrjintää (toisinajattelijoita kohtaan) tai synnyttää rasismia.

Neljännän aineksen tuo epämukavien totuuksien halveksiminen ja sitä kautta avoimuus valheelle, halu elää valheessa, esimerkiksi kysymällä lähinnä, mikä tuntuu mukavalta, mikä on helpointa, mikä tuottaa eniten nautintoa. Näin ihminen altistaa itsensä propagandalle, jolla hänet saadaan katsomaan todellisuutta aivan uusin silmin.

Joitakin totalitarismin piirteitä

Millaiseksi sitten Dreher kuvaa orastavaa totalitarismia? Millaisia ovat sen rakennusaineokset?

Ytimessä on **kehitysmyytti**, usko siihen, että nautinto- ja yksilökeskeinen kulttuuri vapauttaa ihmistä yhä paremmin toteuttamaan aitoa itseään, kun hänet vapautetaan historian, perheen, kirkon ja todellisuuden rajoista. Tämä uskonto lupaa maailman, jossa vallitsee ehdoton oikeus ja täydellinen tasa-arvo. Totalitarismin uhka ei saavu äärioikeiston vaan vasemmiston ja arvoliberalismin piiristä. Huomatkaa nyt sanavalinta: kyseessä on ”uskonto”, sillä siihen kuuluu sellaista kiihkeyttä ja ehdottomuutta, jonka perinteisesti yhdistämme uskonnollisiin ääri-ilmioihin. Lisäksi kyseessä on ilmiö, joka hyvin sopii ensimmäisen käskyn todellisuuteen: että jokaisella on jonkinlainen jumala, johon luottaa, jolta odottaa pelastusta, jota ihminen palvoo. Ihminen on, näin ymmärrän, perimmiltään uskonnollinen. Siksi hänet kokonaan valtaavan on oltava luonteeltaan uskonnollinen.

Uuden uskonnon totalitaarinen luonne tulee ilmi esimerkiksi siinä, että se **politisoi** kaiken. Aatetta on opetettava kaikkialla leikkikoulusta yliopistoihin. Historia on kirjoitettava uusiksi sen valossa. Yhteiskunnan epäkohdat ratkeavat yksistään sen valossa. Jokaisen on otettava kantaa aatteen puolesta: urheilussa, yrityksessä, kotona – missä vain oletkin, sinun on osoitettava uskollisuutesi. Yksinkertaisinkin arkinen teko tulkitaan kannanotoksi. Jos et ilmaise tukeasi, olet vastaan. Jos sinun katsotaan syrjivän ideologian suosimia vähemmistöryhmiä tai tuovan esille näkemyksiä, jotka kyseenalaistavat modernisoidun marxismin, olet vaarassa joutua säälimättömän hyökkäyksen kohteeksi. Tämä uusi uskonto pitää itseään liberaalin demokratian todellisena puolustajana ja sen ainoana toteuttajana. Se, mikä ei ole edistysarvojen mukaista, leimataan paluiksi ei-vapaaseen maailmaan. Kristinusko on pahin este tiellä paratiisiin. Kristillisten arvojen puolustamista (avioliitosta, perheestä) pidetään totalitarismin edistämisenä. Siksi niitä vastustetaan kiivaasti ja niistä pyritään päättäväisesti pääsemään eroon. Rumlta näyttävät keinot ovat kunniallisia, sillä taistelua käydään jalon asian puolesta.

Seuraava totalitaarinen piirre on Orwellin käsitteitä käyttäen uskieli. Puhumme siis **propagandasta**. Kielellä luodaan uusi todellisuus, siksi kielenkäyttöä on kontrolloitava. Todellisuuden ja mielikuvituksen, arkitodellisuuden ja ideologian mukaisen unelmamaailman raja häivytetään. Se ilmenee usealla tasolla:

- Vanhat käsitteet saavat uuden, aatteen mukaisen sisällön. Ennen suvaitsevaisuus oli erimielisyyden tunnustamista ja sietämistä. Nyt suvaitsevaisuus on väärin mielipiteiden aktiivista poiskitkemistä. Harras uskonnollisuus on evankelikaalin kohdalla kyseenalaista, mutta arvoliberaalin katolisen kohdalla ihailtavaa. Sota on rauhaa, sorto on tasa-arvoa .
- Vanhoja käsitteitä relativisoidaan eli suhteellistetaan. Emme puhu avioliitosta, vaan sukupuolineutraalista / tasa-arvoisesta tai perinteisestä avioliitosta. Näin avioliiton luonnollinen merkitys miehen ja naisen välisenä liittona on riisuttu vallasta.
- Vanhoille käsitteille pyritään antaa negatiivinen arvolataus. Silloin konservatiivi on automaattisesti suspekti leima, samaten kuin herätyskristitty, evankelikaali, kristillinen oikeisto tms.
- Vanhojen käsitteiden tai niiden vanhan merkityksen käyttö määrittellään keskustelun ulkopuolelle. Niitä ei tule harkita. Siksi käytössä on kasvava pejoratiivisten ilmaisujen käyttö: äärioikeisto, ääriuskonnollinen, radikaali, taantumuksellinen, rasisti, fasisti, natsi. Nämä henkilöt syyllistyvät valeutisointiin, salaliittoteorioihin, vihapuheeseen. Kyseiset käsitykset kielletään lainsäädännöllä ja niistä määrätään rangaistuksia.
- Yleisperiaatteiden määrittely omien tarkoitusten mukaisiksi. Ilmiö kielletään muilta mutta itselle sallitaan. Tämä tarkoittaa sitä, että yleisen periaatteen kohdalla tehdään poikkeus omalla kohdalla oman hyvän aatteen nimissä ja sen tueksi. Näin ollen kaikki ovat tasa-arvoisia, mutta toiset ovat tasa-arvoisempia kuin toiset. Vihapuhe on pahasta, mutta yksien vihapuhe on pahempaa kuin toisten. Salaliittoteoriat ovat uhka demokratialle, mutta yksien salaliittoteoriat ovat suurempi uhka kuin toisten. Rasismi on väärin, mutta toisille rasismi on suotavaa ja toisille ei.

Totalitarismi on luonteeltaan **kollektiivista**. Yksilö alistetaan aatteen päämääriä varten ja on tarvittaessa myös uhrattava sen edessä. Ihmistä ei kohdella yksilönä vaan osana tiettyä joukkoa ja palkitaan tai rangaistetaan sen mukaan. Itsenäinen ajattelu on uhka, samaten yhteiskuntaluokat tai luovuus. Siksi totalitarismi tarkoittaa kulttuurista ja yhteiskunnallista taantumusta, kun ensiluokkainen korvataan keskinkertaisuudella, jonka edustajat ovat sokean uskollisia aatteelle.

Perinteisesti totalitarismi on perustunut jonkinlaiseen valtioterroriin, fyysiseen väkivaltaan ja sen mielivaltaiseen uhkaan. Uusi totalitarismi on **pehmeää**. Ensiksi siksi, että vapaaehtoisesti toivotamme totalitarismin tervetulleeksi. Luovumme vapauksista ja saamme vastineeksi alati mukavamman ja suruttomamman elämän. Toiseksi valtiojohtoisuus on vaihtunut yritysten vapaaehtoiseen ideologian läpiviemiseen. Kolmanneksi bruttaalin väkivallan sijaan turvaudutaan sosiaaliseen painostukseen, taloudellisilla menetyksillä pelotteluun ja halventavaan kielenkäyttöön. Lännen huomina saattaa olla samanlainen kuin kommunistisen Kiinan. Se käyttää yhä tehokkaammin uusinta teknologiaa rankaisemaan toisinajattelijoita, palkitsemaan kuuliaisista kansalaisista toivotusta käytöksestä ja kitkemään pienimmätkin epäilykset. Mielivaltaisuus on kyllä edelleen läsnä uudessa totalitarismissa. Valaistuneinkin aatteen kannattaja voi erehtyä sanomaan jotain vähemmän sopivaa tai menneisyydestä paljastuu jotain ei-korrektia. Sitä seuraa nopeasti somelynkkaus, jossa anteeksipyyntöt ja pahoittelut eivät auta.

Uuden totalitarismin toinen rakennusaine on **kapitalismi**. Yritykset tekevät rahaa nykyajan uskolla siihen, että meillä on oikeus helppoon ja nautinnontäyteiseen elämään. Teknologia lupaa onnelan, ja samalla teknologialla valvotaan kuluttajia. Annamme yritysten kerätä meistä runsaasti tietoa, jota hyödynnetään kulutustottumustemme ohjaamisessa. Kun teknologian suuryritykset

katsovat tehtäväkseen edistää progressiivista unelmamaailmaa, ohjaavat he markkinointikoneistonsa avulla myös poliittisia ja uskonnollisia mielipiteitä.

Viimeiseksi voisimme ehkä nostaa esille totalitarismin **uskonnollisen** luonteen. Tai ehkä sitä voisi tarkastella mielekkäästi samanlaisilla käsitteillä kuin uskontoa.

Totalitarismin vastustaminen

Kirjan toinen osa varustaa kristittyjä selviämään pehmeästä totalitarismista. Siinä haastatellaan Itä-Euroopan ortodokseja, katolisia ja protestantteja, jotka onnistuneesti vastustivat totalitaarista kommunismia. Kommunismi perustui suurelle valheelle, ja tämä valhe ei voinut sallia totuutta. Silloin minkä tahansa totuuden puolustaminen oli poliittinen teko, jolla uhmattiin ideologiaa. Uskonnolliset ja ei-uskonnolliset pienryhmät ja seurakunnat, maanalaiset seminaarit ja luennot sekä kristityt perheet loivat tilan puhua maailmasta totuudenmukaisesti ilman totalitarismin tukahduttavaa otetta. Kristittyjen voimavarana olivat uskonelämän hoitaminen yksin ja yhdessä, Raamatun lukeminen ja sen opiskelu, rukous ja hengelliset laulut. Valtavassa paineessa syntyi pyhimyksiä, joiden todistus vankilassa käänsi ihmisiä seuraamaan Kristusta sekä rohkaisi pelokkaita liittymään niihin, jotka eivät enää suostuneet elämään valheessa. Kirkko kärsi suuresti, mutta koki ahdingoissaan myös ennennäkemätöntä Jumalan läsnäoloa.

Kirjan ilmestymisajankohta olisi tuskin ollut parempi. Yhdysvalloissa käytiin dramaattiset vaalit. Vuodenvaihteeseen osunut kongressitaloon tunkeutumisesta on tullut syy laajoihin sanktioihin, ei vain mellakoihia kohtaan, vaan laajemmin kaikkea, mikä uhkaa arvoliberaalia hegemoniaa ja siksi on tuomittava ääriajattelun, demokratianvastaisena, disinformaationa, rasismina ja muuna sellaisena.

Yritän tiivistää yhteen Dreherin kirjasta nousevat ohjeet elämään jälkikristillisessä ajassa, joka liukenee yhä kristinuskovihamielisempään maailmaan:

- Ole valmis kärsimään. Tiedosta, että kristittynä oleminen maksaa hintaa: saatat menettää työpaikkoja tai ura katketa, joudut kestäväseen erilaisuuden leimaa, mielipiteesi ja näkemyksesi ovat jatkuvan vihamielisen propagandan kohteina.
- Älä elä valheessa. Voi olla, ettet voi puhua vastaan, mutta älä ainakaan puhu puolesta. Joskus vaikeneminen tai toiminnasta pidättäytyminen onkin suuri todistus. Valheaatetta vastustetaan totuudella ja jos totuutta ei voi edes tavoittaa, on vastustaminen mahdotonta. Totalitarismi edellyttää, että riittävän moni hylkää totuuden ja valheen erottelun, mieluummin uskoo mukavia valheita kuin ikäviä totuuksia.
- Kun kaikki politisoituu, silloin sen vastustaminen millä tahansa rintamalla on aatteen vastustamista. Elokuvaillat, konsertit ja muu ei-poliittinen, inhimillinen toiminta vastustavat ideologiaa.
- Tunne uskosi niin hyvin, etteivät aatteen syöttämät valheet pääse horjuttamaan uskoa. Aatteen kovimmat kannattajat eivät ole avoimia argumenteille. Koska he manipuloivat koko todellisuutta sinua vastaan, voi usko horjua.
- Opiskele kristinuskon historiaa. Opi kristityiltä, jotka kokivat hirveät vaiheet ja miten he voittivat säilyttämällä uskon (vaikka ruumiillisesti tuhoutuivat).
- Näe valheaatteen mädännäisyys. Se rohkaisee vastustamaan, uhmaamaan, kärsimään, kaatamaan.
- Älä jää yksin. Etsi uskovia ystäviä, etsi ei-uskovia samanmielisiä liittolaisia, rakenna kristillistä kotia.

- Luo tietoisesti tiloja, joissa valheet eivät pääse hallitsemaan: koti, seurakunta, koulu – missä vain ja millaisessa tilanteessa vain.
- Ole valmis auttamaan ihmisiä, jotka joutuvat aatteen uhreiksi. Siellä on tarvetta evankeliumille, sielunhoidolle, diakoniale, lähimmäisen rakkaudelle.

Seuraavaksi esitän joitakin kriittisiä kommentteja kirjasta.

Totalitarismin käsitteestä

Dreherin käsitys pehmeästä totalitarismista vaatii tarkistamista. Mielestäni ei ole liioiteltua sanoa, että alkuvuoden tapahtumien jälkimainingeissa on otettu nopeita harppauksia kohti synkkää tulevaisuutta, josta Dreher kirjoittaa. Oma kysymykseni on, missä vaiheessa pehmeä totalitarismi muuttuu kovaksi. Ehkä voisimme sanoa, että länsimaat muistuttavat yhä enemmän sitä, millaista totalitarismi oli Neuvostoliitossa. Vaikka emme siis ole siellä (vielä), olisi syytä vastustaa muutoksia, jotka vievät meitä yhä enemmän sinne päin. Länsimaista on vaara tulla Kiinan kaltainen yhden aatteen ja yhden puoleen yhteiskunta, jossa on kapitalismia kommunistisen diktatuurin ehdoilla, ja jossa teknologialla valvotaan ihmisten elämää, palkitaan kuuliaisia ja rangaistaan dissidenttejä.

Toinen, edelliseen liittyvä, on kysymys, voiko oikeastaan olla totalitarismia ilman poliittista kontrollia. Teknologiaa on ollut ennenkin, vaikka tuskin koskaan sillä ei ole samalla lailla pystytty valvomaan ihmisen elämää kuin nyt. Kuitenkin silloinkin ratkaiseva tekijä oli poliittinen muutos ja totalitaarisen maan poliittinen johto.

Tämä kaikki koskee kuitenkin käsitettä ”totalitarismi” ja sen käyttöä. Yksittäiset tapahtumat ja niistä syntyvä trendi tai ilmiö on mielestäni kiistaton, käytettiin siitä mitä yläkäsitettä tahansa.

Kirjansa lopussa Dreherillä on tärkeä huomio: langenneen ihmisen sydän on luonteeltaan totalitaarinen. Jumalaa vastaan kapinoiva ihminen luonnostaan pyrkii kontrolloimaan koko todellisuutta ja alistamaan valtansa alle niin Jumalan kuin hänen luomansa maailman. On siis olemassa hengellinen näköala tai ulottuvuus totalitarismissa, jolta emme voi suojautua muuten kuin kristinuskon ja evankeliumin avulla.

Totalitarismi vs. jälkikristillisuus

Jälkikristillisuus ei ole samaa kuin totalitarismi. Yhteiskunta voi muuttua kristinuskovihamiseksi mutta se ei ole sama asia kuin totalitarismi. Totalitarismi on lisäksi enemmän kuin yksinvaltius tai diktatuuri, mikä sekin olisi kai kyllin ikävä tilanne.

Kehityksestä totalitarismiin

Totalitarismi on vaikea ilmiö. Se on eroteltava diktatuurista. Ja aineksia siihen löytyy monelta suunnalta.

Minusta näyttää siltä, että totalitarismi on mahdollista sekä modernismin että postmodernismin maailmassa. Natsismi ja Neuvostoliiton kommunismi olivat modernismin projekteja: tiede ja teknologia luovat uuden uljaan ihmisen ja uuden uljaan maailman. Marksismi ja sosiaalidarvinismi olivat tiedettä: kyseessä oli tieteellinen tai tieteen tuottama ja tieteeseen perustuva maailmankatsomus, joka vapauttaisi meidät kaikista menneisyyden pakkopaidoista. Totalitarismi

ei siis ole pelkkä puhdas aatteellinen kehitys tai aatteellisen kehityksen suoraviivainen tuote. Muutakin tarvitaan.

Yksi mainitsematta jäänyt taitetekijä näyttäisi olevan ideologian kannattajien **radikalisoituminen**. Liike lähtee julistamaan utopiaa ja toteuttamaan sitä. Siinä ei onnistuta, tuloksena onkin kärsimystä, monet vastustavat, argumentit eivät pure. Tämä on väistämätöntä langenneessa maailmassa. Jotkut voivat herätä hylkäämään utopian. Toiset radikalisoituvat: he alkavat etsiä syyllistä. On tekijöitä, jotka selittävät, miksi utopiaan ei päästy. Syytä voidaan hakea liian lepsuista utopian kannattajista, vastustavasta poliittisesta aatteesta eli poliittisesta oppositiosta, uskonnoista eli klassisesta tai historiallisesta kristinuskosta, tai tyhmästä massasta eli yhteiskunnan enemmistöstä, joka ei ymmärrä parastaan. On löydettävä syntipukki, jonka päälle lasketaan virheet. Kyseessä voi olla yksilö, laajempi ryhmä tai jokin aate, joka on kokonaan kitkettävä pois ja estettävä millään tavalla pääsemään esille vaikuttamaan.

Seuraava iso tekijä on oman näkemyksen **absolutisoiminen** siten, että siitä tulee täysin immuuni kritiikille. Ei siis ole vain eri poliittisia ohjelmia, joista voisi itse oppia, vaan vain se yksi ainoa oikea poliittinen ohjelma tai yhteiskuntaideologia. Muut ovat väärässä, ja pitäessä kiinni väärässä olemisesta he ovat osoittaneet olevansa ehdottoman pahoja.

Nämä kaksi edellistä tekijää näyttäisivät johtavan ehdottoman mustavalkoiseen maailmaan, jossa jakoviiva kulkee ihmisten ja ihmisryhmien välillä, ei niinkään sydämessä. Syntyy jyrkkää vastakkainasettelua.

Kolmas vaikuttava tekijä on **radikaali (?) utilitarismi**: hyvä tarkoitus pyhittää kyseenalaiset keinot. Oman aatteen, ideologian puolustaminen tai edistäminen on niin tärkeää, että sitä edistääkseen saa käyttää verbaalista tai fyysistä väkivaltaa. Ihmisten uhraaminen aatteen edessä on suotavaa, välttämätöntä, jopa hyveellistä (vrt. abortti).

Yhteiskunnallisia esimerkkejä

Yksi ilmiö on "Critical race theory" (CRT) eli kriittinen rotuteoria. Tämän teorian mukaan rotujen väliset epäkohdat selittyvät aina rasismilla. Muut selitykset eivät ole sallittuja tai niitä ei harkita. Teorian kriitikko syyllistyy rasismiin. Teorian mukaan ihmiset on opetettava ajattelemaan oikein, rasismiin syyllistyneiden tulee tunnustaa rasisminsa ja tehdä siitä parannusta sekä hyväksyä uhrien paha olo, vain ymmärtää ja kuunnella. Rasismista johtuvan pahan olin ja rasisminvastustamisen nimissä on oikein käyttää vihapuhetta, mellakoida, ryöstää ja tappa. Itse asiassa teoreetikoiden mukaan näistä ilmiöistä ei edes pitäisi puhua väkivaltana. Vastaus syrjintään on syrjiä vuorostaan ja syrjiä enemmän.

Seuraava on intersektionaalisuus tai intersektionaalinen feminismi. Sen mukaan yhteiskuntaa on tarkasteltava sortavien ja sorrettujen ryhmien välisinä eturistiriitoina. Sinut luokitellaan ryhmään, ryhmät pistetytetään, ja sen perusteella tiedetään, kuka on sortaja ja kuka uhri. Uhria on kaikin tavoin ymmärrettävä, tuettava, hänen asioitaan ja näkemyksiään puolustettava, edistettävä ja vastaavasti sortajia rangaistava.

Maallistunut, arvoliberaali vasemmisto pitää sisällään aineksia, joka määrittelee oman käsityksensä ainoaksi oikeaksi demokratian puolustajaksi. He sanovat populistieja ja äärioikeistoa suureksi uhkaksi, demokratian vaarantajiksi. He pyrkivät estämään niitä saamasta äänensä

kuuluviin julkisuudessa, määrittelevät heidän näkemyksensä vihapuheeksi ja väkivallaksi tai muuksi sellaiseksi, ja käyttävät hyväksi lain (tai tarkoitushakuisen laintulkinnan) suomina keinoja rangaista kyseisiä ihmisiä. He säätävät lakeja, jolla poliittinen oppositio osaksi kriminalisoidaan.

Sosiaalisen median sensurointi: Trumpin kovapintaisempien kannattajien valtausyritys johti siihen, että hänet heitettiin pysyvästi pois Twitteristä ja muista sosiaalisen median alustoista. Häntä tukeva aineksen suosima sosiaalisen median alusta Parler potkittiin pois netistä.

Evankeliumi – tai sen puute

Dreherillä ei ole evankeliumin lohdutusta ja sen tuomaa voimaa. Tai on sitä siellä, mutta ei ”front and center”. Hänellä on puhuttelevia esimerkkejä ja tarinoita, rohkaisua ja patistusta. Eikä yhteiskunnallista ilmiötä tarkastelevalta kirjalta ehkä tule vaatia teologista arsenaalia sen kohtaamiseen. Joka tapauksessa evankeliumi, Jumalan voima pelastukseksi ja pyhitykseksi kuollutta ja ylösnoussutta Kristusta saarnaavan sanan kautta, on avain siihen sisäiseen muutokseen, jolla kristityt kestävät mitkä tahansa vaikeat ajat

Pehmeän totalitarismin konkurssi

Dreher pohti riittämättömästi, miten nouseva totalitarismi kaatuu. Se kantaa sisällään tuhon siemenet. Aatteena se tukehtuu omaan mahdottomuuteensa. Todellisuus voittaa lopulta valheen. Tällaisia mädännäisyyden merkkejä ja ilmenemismuotoja ovat ainakin seuraavat:

- Jännite aatteen ja todellisuuden välissä. Se kasvaa yhä suuremmaksi ja moni huomaa sen mutta ei uskalla sanoa sitä ääneen. Totalitarismi ei pääse koskaan eroon kuin pienestä osasta todellisuutta – ja siitäkin hetkeksi.

Konkreettisia esimerkkejä!

- 1619 projekti
- Focus on the Family
- Project Veritas